

انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران منتشر کرد:

نام کتاب: حقوق زیان دیدگان و بیمه شخص ثالث
نام نویسنده: دکتر جانعلی - محمود صالحی
ناشر: انتشارات دانشکده مدیریت دانشگاه تهران
تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه - ۲۷۸ صفحه
نوبت چاپ: اول
چاپ: مؤسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران
قیمت: ۲۷۰۰ ریال

این کتاب نخستین اثر نشر یافته از سوی دانشگاه تهران در زمینه حقوق است. نویسنده که خود سالهاست به تدریس در این رشته مشغول است سعی دارد که اصول و اهداف قانون بیمه اجباری شخص ثالث را از جهت تأمین و تضمین حقوق زیان دیدگان مورد بحث و بررسی قرار دهد.

در صفحات ۹ و ۱۰ کتاب تحت عنوان تقریظ به قلم دکتر سیدحسین صفائی استاد دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران چنین آمده است:

کتاب حاضر که زیر عنوان «حقوق زیان دیدگان و بیمه شخص ثالث» نگارش یافته و از سوی دانشکده علوم اداری و مدیریت بازرگانی دانشگاه تهران چاپ و منتشر شده تنها کتابی است که بیمه شخص ثالث و مسؤولیت دارندگان وسایل نقلیه موتوری را مورد بحث و بررسی تفصیلی قرار داده و در ضمن، از اصول و قواعد مسؤولیت مدنی و گونه‌های دیگر بیمه مسؤولیت نیز به اختصار سخن گفته است. مسؤولیت مدنی یکی از مباحث مهم حقوق مدنی است که ارزش نظری و عملی آن انکارناپذیر است.

آقای دکتر صالحی مؤلف کتاب از حقوقدانان و متخصصان برجسته حقوق بیمه هستند که سالهای متمادی در این رشته کار علمی و عملی انجام داده و در تهیه و تدوین قانون بیمه اجباری مسؤولیت مدنی نقش اساسی داشته‌اند. بعلاوه ایشان سالها به تدریس حقوق بیمه بویژه بیمه شخص ثالث اشتغال داشته‌اند و از

اساتید مبرز و صاحب‌نظر در این رشته هستند.

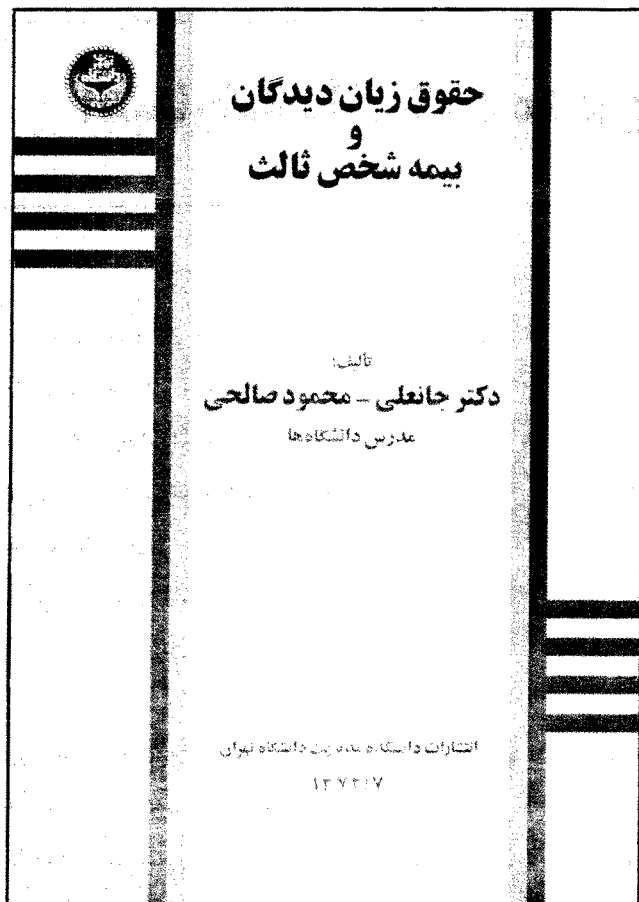
این کتاب که برای دانشجویان نوشته شده بی‌شک کتابی ارزشمند است که نه تنها دانشجویان رشته‌های حقوق و مدیریت و بیمه را سودمند است بلکه برای قضات، وکلای دادگستری و دست‌اندرکاران بیمه شخص ثالث نیز می‌تواند مفید باشد.

این کتاب بی‌گمان می‌تواند در روشنگری بیمه شخص ثالث و احقاق حقوق زیان دیدگان مؤثر باشد، دانشجویان را در کار آموزش و پژوهش در حقوق بیمه یاری کند و همانطور که نویسنده محترم در پیش‌گفتار خود اشاره کرده‌اند، سرآغازی باشد بر رشته «حقوق تأمین» که یکی از تازه‌ترین رشته‌های علم حقوق است.

در صفحه ۱۱ تحت عنوان پیش‌گفتار نویسنده کتاب چنین می‌خوانیم:

هدف نویسنده در این کوشش این است که مسائل مربوط به «بیمه شخص ثالث» بر پایه اصول و اهداف «قانون بیمه اجباری مسؤولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث» و با نگرش به سایر قانونهای بیمه‌ای و بیمه‌گری در ایران مورد بحث قرار گیرند. ولی از آنجا که بیمه و تأمین، خصلت جهانی دارند و بهره‌گیری از اصول حقوقی بیمه و آزموده‌ها و تجارب کشورهای دیگر در این زمینه می‌تواند در غنا و باروری مباحث حقوقی و بیمه‌ای ما سودمند باشند؛ از اندیشه‌ها و آراء دانشمندان حقوق و پژوهشگران بیمه «آسورانسالیست» ها و رویه قضائی برخی کشورهای اروپایی (فرانسه) نیز سود جست‌ام.

ویژگی بارز بیمه مسؤولیت مدنی در مقایسه با سایر رشته‌های بیمه، ارتباط و پیوند تنگاتنگ آن با مسأله مسؤولیت مدنی است که از مباحث مهم حقوق مدنی می‌باشد. به همین جهت برای سهولت درک بیمه مسؤولیت مدنی ناگزیر می‌باید مفهوم مسؤولیت مدنی، مبنای علمی و انواع مختلف آن مورد بحث قرار گیرند. افزون بر این، ارتباط مسأله مسؤولیت مدنی با حوادث رانندگی ایجاب می‌کند که حقوق ترافیک زمینی (مقررات راهنمایی و رانندگی در

خیابانها و جاده‌ها) نیز مورد نگرش قرار گیرد. اما همه این مسائل و مباحث دور یک محور اصلی می‌چرخند و آن حفظ و تضمین حقوق کسانی است که در اثر وقوع حوادث رانندگی صدمه و زیان می‌بینند و موقعیت خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی آنان به خطر می‌افتد.

امروزه حوادث رانندگی در جوامع صنعتی، یا در حال صنعتی شدن، به علت افزایش جمعیت و تراکم و تمرکز شهری به صورت یک عامل تهدید کننده در آمده است. در واقع حوادث رانندگی همچون حوادث کار، انواع بیماریها، آفت‌های اجتماعی و آلودگی محیط زیست، به شکل یک خطر و بلای اجتماعی، آرامش و امنیت و سلامت افراد جامعه را مختل می‌سازند و در توان و ظرفیت تولید و سازندگی و کارآیی اقتصادی جامعه تأثیر منفی می‌گذارند...

بطور کلی برای رویارویی با حوادث و خطرهای دو راه در پیش است:

اول: جلوگیری یا پیشگیری از وقوع حوادث و خطرهای (علاج واقعه پیش از وقوع آن). این شیوه مؤثرترین، مفیدترین و آرمانی‌ترین راه حل می‌باشد و سلامت و ایمنی زندگی بشر مرهون تحقق آن است. اما سوگمندها با وجود تلاشها و کوششهای بسیار، هنوز جلوگیری از وقوع حوادث و خطرهای، یک آرمان و ایده‌آل است که برای رسیدن به آن (یا نزدیک شدن به این مرحله) راه دور و درازی در پیش است. زیرا که تحقق این آرمان بنیادین در گرو انجام پژوهشهای گسترده، تعلیم و تربیت و پرورش انسانهای آگاه و دانا و ماهر، و ایجاد سازمانها و نهادهای پیشگیری پیشرفته می‌باشد. حال که جلوگیری از وقوع همه حوادث به این زودیها و آسانها عملی نیست، ناچار باید به فکر مقابله با عواقب و پیامدهای زیان بار آنها بود.

دوم: رویارویی با پیامدها و عواقب حوادث. برای مقابله با پیامد زیان بار حوادث و خطرهای، راه‌های گوناگونی وجود دارد. در مرحله نخست، زیان دیده می‌تواند به مسؤول زیان مراجعه و خسارت خود را از او درخواست کند اما می‌دانیم که درخواست و دریافت خسارت اغلب مستلزم انجام تشریفات دادرسی است و چه بسا که عامل زیان توانایی مالی بسنده‌ای برای جبران خسارت مورد درخواست نداشته باشد (افلاس یا اعسار و ورشکستگی مسؤول خسارت).

راه دیگر، تحمل خسارت توسط زیان دیده یا خانواده و منسوبان اوست. لازمه تحقق و انجام این خویش جبرانی آنست که زیان دیده از پیش مبلغی پس‌انداز کرده باشد تا از محل آن به معالجه و تأمین معاش خود و خانواده‌اش بپردازد. اما راه حل پس‌انداز با همه محاسنی که دارد، اغلب نارسا و نابسنده بوده و تناسبی با خسارت احتمالی ندارد. زیرا ممکن است که میزان خسارت وارد شده چند برابر مبلغ پس‌انداز باشد.

راه حل سوم، برخورداری از کمک مالی نهادهای نیکوکاری و خیریه است اما به طوری که می‌دانیم این گونه نهادها بیشتر اختصاص به موارد اضطراری و فاجعه‌های ملی (سیل، زلزله، قحطسالی و مانند اینها) دارند و همیشه نمی‌توانند جوابگوی نیازهای زیان دیدگان باشند. افزون بر این، برخوردار کردن افراد زیان دیده از مزایای نهادهایی که در ایجاد و اداره و تأمین مالی آن مشارکت مستقیم و مؤثر ندارند ممکن است موجب تشویق و گسترش تنبلی و طفیلی‌گری شود.

راه حل مؤثری که بشر برای رویارویی با پیامد زیان بار

حوادث (جبران خسارتهای) ابداع نموده، استفاده از تکنیک بیمه است. مؤسسه‌های بیمه (خواه بیمه بازرگانی و خواه بیمه اجتماعی) سازمانهایی هستند که قادرند سرشکن کردن و جبران خسارتهای را سر و سامان بدهند. این نهادهای فنی و تخصصی، به یاری آمار و حساب احتمالات و با مشارکت افراد می‌توانند همیاری و همبستگی انسانهای در معرض خطر را به گونه‌ای سازمان دهند که کار جبران خسارتهای عملی و آسان شود. به همین جهت بیمه می‌تواند نقش مهمی در تأمین حقوق خسارت دیدگان ایفا نماید. انواع بیمه‌های بازرگانی و اجتماعی جوابگوی واقعی این نیاز جامعه‌اند و در این میان بیمه مسؤلیت مدنی ناشی از حوادث رانندگی یا به اصطلاح متداول و معمول «بیمه شخص ثالث» نقش و تأثیر شایان ارزشی در تضمین حقوق زیان‌دیدگان و جبران خسارت آنان دارد.

... رویارویی با پیامدهای مالی و اقتصادی حوادث فزاینده رانندگی در شرایط کنونی مستلزم آنست که سیستم بیمه‌ای کنونی، که درونمایه و هدفی مترقی و انسانی دارد، می‌باید با اتخاذ تدابیر لازم اجرایی؛ پویاتر و گسترده‌تر شود تا بتواند جوابگوی نیازهای روز باشد و بطور کارسازتری در خدمت تأمین منافع زیان دیدگان قرار گیرد. فشرده سخن آنکه، «بیمه شخص ثالث» با حقوق همه شهروندان و حتی با حقوق همه ساکنان ایران زمین پیوند و ارتباط دارد. زیرا یا دارنده اتومبیل ممکن است بر اثر خسارت ناشی از اتومبیل مسوول و مدیون شناخته شود و یا آنکه خود در نتیجه حوادث ناشی از اتومبیل صدمه و خسارت ببیند. به همین جهت در اغلب کشورهای جهان این رشته از بیمه جنبه همگانی و الزامی به خود گرفته است.

بدون شک تجهیز سازمانهای بیمه‌گری به منظور افزایش کارایی و توان خدمتگری به مردم، مستلزم آگاهی از ضوابط بیمه‌ای و کسب تخصص و مهارت در این زمینه است ولی آگاهی مردم از حقوق بیمه و مقررات بیمه‌ای و آشنا شدن آنان به نقش و فایده بیمه و احساس نیاز برای کسب تأمین (خریدن بیمه‌نامه) نیز امری ضروری و بایسته است.

بر پایه این ضرورت و نیاز، نویسنده کوشیده است که حقوق زیان دیدگان و نظام و نهاد بیمه را به عنوان سیستمی کارساز برای تضمین عملی و اجرایی این حقوق مورد بحث و مطالعه قرار دهد. در این راستا نه تنها از تضمین و تعهد بیمه‌گران، که از نقش و

وظایف و ساختار حقوقی یک نهاد تأمین‌گر به نام «صندوق تأمین خسارتهای بدنی»، که بعد از سالها تأسیس هنوز گمنام مانده و به قدر بسنده و بایسته در جامعه ما شناخته نشده، نیز بطور مفصل سخن به میان آورده‌ام.

امید است که مباحث و مطالب این کتاب بتواند:

۱- در زمینه روشننگری حقوقی، حقداران و حق گزاران را مفید افند و به احقاق حق زیان دیدگان یاری رساند.

۲- دانشجویان عزیز را در کار مطالعه و پژوهش در مسائل حقوقی و بیمه‌ای راهنمایی کند.

۳- درآمد و سرآغازی بر رشته «حقوق تأمین»، که یکی از تازه‌ترین رشته‌های علم حقوق است، بشمار آید و اهل اندیشه و قلم را تشویق کند که در زمینه‌های متنوع حقوق تأمین (به معنای گسترده کلمه) به نگارش کتابهای ارزشمندتری بپردازند ...

این کتاب در ۸ بخش به همراه نتیجه‌گیری، ضمایم، منابع و مآخذ فراهم آمده است که عنوانهای آن به شرح زیر می‌باشد:

بخش اول: مسؤلیت مدنی

بخش دوم: بیمه مسؤلیت مدنی

بخش سوم: بیمه اجباری شخص ثالث

بخش چهارم: حفظ حقوق اشخاص ثالث زیان دیده

بخش پنجم: قرارداد بیمه مسؤلیت مدنی

بخش ششم: تصفیه خسارتهای

بخش هفتم: صندوق تأمین خسارتهای بدنی

بخش هشتم: سایر انواع بیمه‌های مسؤلیت مدنی

دانش مدیریت مطالعه این کتاب را به اساتید و دانشجویان رشته‌های مدیریت بیمه، حقوق و مدیران و متخصصان و کارشناسان و کارکنان صنعت بیمه، دادرسان و وکلای دادگستری و کلیه علاقمندان به حقوق بیمه توصیه می‌کند.

فصلنامه علمی و پژوهشی دانش مدیریت - شماره ۲۲ پائیز ۱۳۷۲

صفحه ۴	دکتر علی رضائیان	سرمقاله (انعطاف یا عدم انعطاف)
۶ "	قاسم انصاری رنانی - غلامرضا خانجین	بررسی اثرهای تشویقی طرح بهره‌وری (طرح کارانه) در یکی از کارخانه‌های فولاد سازی ایران در سال ۱۳۷۰
۱۳ "	عباسعلی خادمی	آشنایی با ابعاد و مفاهیم سیستم پشتیبانی در تصمیم‌گیری (DSS)
۲۲ "	دکتر نظام‌الدین فقیه - لیلا سرفراز	آینده‌نگری در انتقال تکنولوژی اطلاعات
۳۰ "	دکتر غلامرضا طائفانی	استراتژی انتقال و توسعه تکنولوژی در کشورهای در حال توسعه
۳۴ "	دکتر محمدجواد عاصمی پور	نگرش رفتاری به مدیریت استراتژیک
۴۲ "	دکتر عبدالحمید شمس	اثرات خصوصی سازی و مقررات زدایی (۱)
۵۰ "	دکتر مصطفی عمادزاده	کیفیت آموزش و پرورش و رشد اقتصادی
۵۶ "	دکتر غلامعلی سرور	شناخت بانک توسعه اسلامی تاریخچه و اهداف آن
۶۴ "	دکتر علی رضائیان	خود مدیریتی
۷۴ "	ترجمه: محمدرضا حمیدی زاده	حرفه‌ایها و نوآوری: رویارویی تفکر وظیفه - ساختاری و ساختارگرایی بنیادی
۸۶ "	ترجمه: سید صالح واحدی	نگرشی جامع بر نقشهای امروزی مدیران منابع انسانی در صنعت
۹۰ "	علیرضا خدمتی	معرفی پایان نامه: مطالعه و بررسی سیستم اطلاعاتی مدیریت منابع انسانی در وزارت جهاد سازندگی
۹۵ "	غلامرضا خاکی	مورد کاوی (۱۰)
۹۸ "	-	معرفی کتاب - مدیریت رفتار سازمانی
۱۰۵ "	-	خلاصه مقالات به زبان انگلیسی

فصلنامه علمی و پژوهشی دانش مدیریت - شماره ۲۳ زمستان ۱۳۷۲

صفحه ۴	دکتر علی رضائیان	سرمقاله (هم پیمانه‌های استراتژیک)
۵ "	بدرالدین اورعی بزدانی	بررسی مقایسه‌ای انگیزش در فرهنگ غربی و فرهنگ اسلامی
۱۵ "	دکتر حمید ابریشمی	تحلیلی بر مبانی مدیریت در روند توسعه اقتصادی کشور
۲۶ "	دکتر محمد متوسلی	بررسی دیدگاه داگلاس نورث - برنده جایزه نوبل ۱۹۹۳ در خصوص تحلیل تاریخی از فرایند توسعه اقتصادی
۳۶ "	دکتر عبدالحمید شمس	اثرات خصوصی سازی و مقررات زدایی (۲)
۴۴ "	سیدرضا سیدجوادی	مبانی برنامه‌ریزی نیروی انسانی
۵۱ "	حسن زارعی مثنی	فرهنگ و عملکرد سازمان
۵۸ "	دکتر علی رضائیان	مدیریت مسیر ترقی (راه پیشرفت)
۶۹ "	حمیدرضا فروتن‌زاده	نگاهی بر پویایی سیستمها (۴)
۸۲ "	دکتر غلامرضا زهتابیان	مدیریت آب و آبیاری و نقش آن در توسعه کشاورزی و عمران روستایی
۸۸ "	حمید فاضل	معرفی پایان نامه: نقش مناطق آزاد در جلب سرمایه‌های خارجی
۹۵ "	غلامرضا خاکی	مورد کاوی (۱۱)
۹۷ "	-	معرفی کتاب - حسابداری پیشرفته
۱۰۵ "	-	خلاصه مقالات به زبان انگلیسی